ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΛΑΣΙΟΥ ΣΚΟΡΔΕΛΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλιππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΡΩΣΗ, Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν Ἀρσακείῳ κλπ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Ἀναγνωστοπούλου ἀριθ. 16.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΔΡ. 6. ΕΝ ΤΗΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΙ ΦΡ. ΧΡΥΣΑ 7

Ἀριθ. 26 Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1893.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Περὶ τιμωριῶν ἐν τῷ Σχολείῳ.—Τὸ καθῆκον.—Εἰδεχθὴς εἰκὼν διοικήσεως.— Διδασκαλεῖον ἐν Κύπρῳ.— Ἓν μάθημα φυσικῆς ἐν τῷ δημοτικῷ Σχολείῳ.—Περὶ κλίματος τῆς Εὐρώπης.—Ἀκάθιστος ὕμνος.—Σύμμικτα.

ΠΕΡΙ ΤΙΜΩΡΙΩΝ ΕΝ ΤΩι ΣΧΟΛΕΙΩι

—

Α'.

Τὸ σχολεῖον σήμερον εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶνε ὁ ἱερὸς τόπος, ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, ἔνθα οἱ μαθηταὶ οὐ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν διαφόρων μαθημάτων πρέπει νὰ φωτίζωνται καὶ ἐξευγενίζωνται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς τρόπους αὐτῶν νὰ ἀνθρωπίζωνται καὶ λεπτύνωνται, ὥστε πᾶσα λέξις αὐτῶν καὶ πᾶσα πρᾶξις εἴτε πρὸς τοὺς συμμαθητὰς αὐτῶν ἀναφερομένη εἴτε πρὸς τὸν διδάσκαλον εἴτε πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἴτε καὶ πρὸς τὴν ἄψυχον φύσιν νὰ εἶναι δηλωτικὴ τῆς ψυχικῆς αὐτῶν ἡμερώσεως καὶ φιλοφροσύνης. Τοὺς καλοὺς ὅμως τρόπους καὶ τὴν καλὴν συμπεριφορὰν ἀνάγκη νὰ προσοικειωθῶσι διὰ τοῦ ἡμέρου καὶ πεπολιτισμένου σχολικοῦ βίου, μάλιστα δὲ διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ διδασκάλου. Εἶναι βεβαιωμένον παρ' ὅλων τῶν παιδαγωγῶν ὅτι βάναυσοι διδάσκαλοι ἔχουσι καὶ βαναύσους μαθητὰς καὶ ὅτι εἰς τὴν συμπεριφορὰν τῶν μεγαλειτέρων μαθητῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς μικροτέρους διακρίνει τις τὸ πνεῦμα τοῦ σχολείου, ὅπερ γεννᾷ ἡ παρουσία καλοῦ ἢ κακοῦ διδασκάλου. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τῆς ἡμερώσεως τῶν μαθητῶν διὰ τακτικοῦ καὶ ἡμέρου σχολικοῦ βίου, διὰ φιλοφροσύνης τοῦ διδασκάλου πρὸς τοὺς μαθητάς, τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ πρὸς ἀλλήλους, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστήσωμεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τῶν διδασκάλων καὶ νὰ συστήσωμεν αὐτοῖς νὰ ἀποφεύγωσι μετ' ἐπιμελείας πάντα τὰ μέτρα τὰ ἐξευτελίζοντα καὶ ταπεινοῦντα τὸν μαθητήν, τὰ ἀπαμβλύνοντα αὐτοῦ τὴν φιλοτιμίαν, οἷα εἶναι αἱ ὕβρεις, οἱ ῥαβδισμοί, οἱ ὀνειδισμοὶ καὶ τὰ παρόμοια. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ μορφώσωμεν μαθητὰς ἀγρίους, μὴ συγκινουμένους ὑπὸ τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων, περὶ ἑαυτῶν μόνον φροντίζοντας καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου, οὐδένα δεσμὸν φιλίας ἢ συγγενείας ἢ ὁμοφυλίας αἰσθανομένους, περιφρονοῦντας δὲ καὶ χλευάζοντας τοὺς ἄλλους, βεβαίως θὰ ἦτο ἄριστον πρὸς τοῦτο μέτρον ἡ ἐν σχολείοις πρὸς τοιαύτας κακίας προάσκησις τῶν μαθητῶν διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ διδασκάλου, καὶ διὰ τοῦ βίου αὐτῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου τοῦ ἀνημέρου καὶ κακοῦ. Καὶ οἱ οὕτως ἐν τοῖς σχολείοις παιδευόμενοι μαθηταὶ δὲν θὰ ἐβράδυνον νὰ δείξωσι τὰ ἐφόδια τῆς σχολικῆς αὐτῶν ἀνατροφῆς ἄνδρες γενόμενοι διὰ τῆς ἀγριότητος καὶ βαρβαρότητος πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ διὰ τῆς ῥοπῆς εἰς τὰ ἐγκλήματα, ἃ διασαλεύουσι τὰς βάσεις πάσης πολιτείας. Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι τοιαῦται κακίαι ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν εἰσὶ φαινόμενα ἀποτρόπαια καὶ πάντες ἔχομεν καθῆκον νὰ προσβάλωμεν τὸ κακὸν εἰς τὴν ῥίζαν. Ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ οἱ μαθηταὶ εἶνε ἐν τῇ μᾶλλον εὐπλάστῳ καὶ εὐαισθήτῳ ἡλικίᾳ καὶ δύναται διδάσκαλος φιλόπατρις καὶ χριστιανὸς πολὺ περισσότερα νὰ κατορθώσῃ ἢ ὅσα συνήθως πιστεύουν ὅτι δύνανται νὰ γίνωσιν ἐκεῖ. Ἐν δὲ μέσον ἐξαγριώσεις τῶν μαθητῶν θεωροῦμεν καὶ τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς ῥαβδισμοὺς καὶ τὰς ἄλλας σωματικὰς τιμωρίας τὰς παντοίας, εἰς ἃς μάλιστα νευροπαθεῖς διδάσκαλοι εἶναι ἀνεξάντλητοι πρὸς καταισχύνην τοῦ διδασκαλικοῦ ἀξιώματος καὶ πρὸς ἀποβαρβάρωσιν τῶν μαθητῶν. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν τιμωριῶν παρατηρεῖται μεγάλη διαφορὰ ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, ἀλλὰ νομίζω ὅτι δυνάμεθα πρὸς τοῦτο νὰ

χωρήσωμεν ἀκόμη περαιτέρω. Ἡ μαλακὴ μέθοδος εἶναι χαρακτὴρ τῶν νεωτέρων χρόνων. Καὶ ἐν αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς δεσμωτηρίοις ἐφηρμόσθη καὶ ἔφερεν εὐάρεστα ἀποτελέσματα. Κατὰ τὸν Rogers τὸν ἐπιστάτην τῶν φυλακῶν τοῦ Λονδίνου εἰς τῶν καταδίκων οἱ αὐστηρότερον τιμωρούμενοι ἐν ταῖς φυλακαῖς μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς ποινῆς των ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἄλλα κακουργήματα διαπράττοντες.» Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ ἀγριότης γεννᾷ ἀγριότητα καὶ ἡ φιλοφροσύνη γεννᾷ φιλοφροσύνη. Παῖδες, πρὸς οὓς φέρεταί τις ἄνευ αἰσθήματος γίνονται ἀναίσθητοι, ἐν ᾧ ἡ συμπάθεια εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀναπτύξῃ καὶ ἐν αὐτοῖς συμπάθειαν. Καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ σκληρὸς δεσποτισμὸς προκαλεῖ πολλὰ κακουργήματα. Ἤδη ὁ Ἄγγλος φιλόσοφος J. Locke εἶπεν· «Μεγάλη αὐστηρότης εἰς τὰς τιμωρίας ὀλίγον ὠφελεῖ, μᾶλλον δὲ βλάπτει. Καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ἐξ ἐκείνων τῶν παίδων, οἵτινες πολὺ ἐδάρησαν, σπανιώτατα προῆλθε καλὸς ἄνθρωπος.» Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποδίδομεν μεγάλην σπουδαιότητα τόσην, ὅσην ἀποδίδομεν καὶ εἰς τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων, διὰ τοῦτο ἐκθέτομεν τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τούτου ἐν ἐκτάσει ἐνταῦθα. Γινώσκοντες δὲ ὅτι αἱ ποιναὶ αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐπιδρῶσιν εἰς τὴν συμπεριφορὰν τοῦ διδασκάλου ἐν τῷ σχολείῳ ὅπερ θεωρεῖται ὡς μικρὰ πολιτεία, διὰ τοῦτο θὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα πρῶτον τὸ σύστημα τῶν ποινῶν τῆς πολιτείας καὶ κατόπιν θὰ ἴδωμεν ἂν δύναται τοῦτο καθόλου ἢ ἐν μέρει νὰ εὕρῃ καὶ ἐν τῷ σχολείῳ ἐφαρμογήν.

Περὶ τοῦ συστήματος τῶν ποινῶν.

Σκοπὸς τοῦ συστήματος τούτου εἶναι νὰ κολάζηται πᾶσα πρᾶξις ἀξίως αὐτῆς. Ἐνταῦθα πρέπει εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ποινῆς νὰ ληφθῶσι πέντε πρὸ ὀφθαλμῶν α'.) ὁ λόγος τῆς ποινῆς β'.) ὁ σκοπὸς αὐτῆς γ'.) τὰ ὅρια αὐτῆς δ.) τίς θὰ ἐπιβάλῃ τὴν ποινὴν ε'.) τὸ ἠθικὸν αὐτῆς.

Καὶ ὁ μὲν λόγος τῆς ποινῆς εἶναι τὸ ἁμάρτημα τὸ γενόμενον, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ὡς τοιοῦτον ἀπαρέσκει ὡς καὶ ἡ ἀτιμωρησία αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅπου ἢ δὲν ὑπάρχουσι δικαστήρια ἢ ἀργοῦσι διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον, τὴν κοινωνίαν συσσωματουμένην καὶ τιμωροῦσαν τὸ ἔγκλημα. Ἀλλ' ὁ λαός, ὅστις καὶ νομικῶν γνώσεων στερεῖται καὶ τὴν δικονομίαν ἀγνοεῖ καὶ εὐκόλως παραφέρεται ὑπὸ παθῶν καὶ ἀψικαρδιῶν, εἶναι ἥκιστα ἁρμόδιος νὰ τιμωρῇ αὐτός.

Ὡς πρὸς δὲ τὸν σκοπὸν τῆς τιμωρίας αἱ γνῶμαι διαιροῦνται. Οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι ὁ σκοπὸς ἔγκειται ἐν αὐτῇ μόνον τῇ τιμωρίᾳ, εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῆς ἀλγηδόνος, ἣν διήγειρεν ὁ ἁμαρτήσας εἰς ἄλλον. Ἄλλοι δὲ πάλιν λέγουσιν ὅτι ἡ τιμωρία δὲν εἶναι σκοπὸς ἀλλὰ *μέσον*. Καὶ ἡ μὲν θεωρία, καθ' ἣν ἡ ποινὴ εἶναι σκοπὸς, καλεῖται *ἀπόλυτος ποινικὴ θεωρία*, ἧς ὁπαδοὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶναι καὶ οἱ δύο μεγάλοι τῆς Γερμανίας φιλόσοφοι ὁ Κάντιος καὶ ὁ Ἔγελος. Ἡ δὲ θεωρία, καθ' ἣν ἡ ποινὴ εἶναι μέσον, καλεῖται *σχετικὴ ποινικὴ θεωρία*, ἣν ἀσπάζεται καὶ ὁ μέγας φιλόσοφος καὶ παιδαγωγικὸς Ἔρβαρτος. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἡ ποινὴ ἐπιδιώκει τρία τινά α'.) τὸν διὰ τῆς τιμωρίας ἐκφοβισμὸν τῶν κακῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν οὕτω γινομένην παρακώλυσιν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἐγκληματικῆς βουλήσεως· β'.) τὸν σωφρονισμὸν τοῦ ἀτόμου τοῦ ἁμαρτήσαντος, καθισταμένου νῦν διὰ τῆς τιμωρίας προσεκτικοῦ εἰς τὴν τήρησιν τῶν νόμων. γ'.) τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ ἁμαρτήσαντος ἔνθεν μὲν διὰ θρησκευτικῆς καὶ ἄλλης διδασκαλίας, δι' ἧς ζητεῖται νὰ πεισθῇ ὁ ἔνοχος ὅτι ἡ ἀληθὴς καὶ ἀξιοπρεπὴς τοῦ πολίτου θέσις εὑρίσκεται εἰς τὴν ἑκουσίαν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας, ἔνθεν δὲ διὰ κανονικῆς ἐργασίας πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ὅτε καὶ ὁ χρόνος καὶ αἱ ἀφορμαὶ πρὸς τὸ ἔγκλημα συνήθως λείπουσι. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι σκοποὶ τῆς πολιτείας πρέπει βεβαίως νὰ ἐπιδιώκωνται κατὰ τὴν ἐπιβολὴν πάσης ποινῆς, ἀλλὰ δὲν δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ποινῆς εἶναι ἡ τιμωρία τοῦ ἐνόχου, ἣν προεκάλεσε διὰ τῆς αὐθαιρέτου τῶν νόμων παραβάσεως.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ποσὸν τῆς ποινῆς τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ ἁμάρτημα. Πρέπει ὅμως ἐν τούτῳ πάντοτε νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει καὶ τὸν ἐκφοβισμὸν τῶν ἄλλων ὡς καὶ τὸν σωφρονισμὸν καὶ τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ ἐνόχου. Ἡ ἄγαν σκληρὰ τιμωρία καὶ τὸν ἔνοχον ἀποσκληρύνει καὶ ἐξαγριώνει καὶ εἰς τὸν θεατὴν διεγείρει ἔλεον πρὸς τὸν πάσχοντα ἀντὶ τῆς ἠθικῆς ἀγανακτήσεως διὰ τὸ ἔγκλημα καὶ οὕτω ποιεῖ αὐτὸν βοηθὸν καὶ συνήγορον τοῦ ἐγκλήματος. Τοὐναντίον δὲ συμβαίνει εἰς τὴν ἄγαν ἐπιεικῆ τιμωρίαν. Τοιαύτη δὲν συντρίβει τὸν ἔνοχον, δὲν φέρει ἐσωτερικὴν ἐν αὐτῷ κρίσιν, δὲν σωφρονίζει ἄρα αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους δὲν φοβίζει, τοὐναντίον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δέλεαρ εἰς τὸ κακούργημα. Εἰς τὸν προσδιορισμὸν δὲ τοῦ ποσοῦ τῆς ποινῆς, πλὴν τῶν νόμων, οἵτινες γενικῶς ὁρίζουσι ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ διαφόρους ποινάς, ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ ἐξετάσῃ· α'.) τὸ ἀντικειμενικόν, δηλ. τί ἀκριβῶς συνέβη, νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἀδίκημα, ὅπερ τροποποιεῖται κατὰ τόπους καὶ χρόνους. Ἄλλως πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ ἐν εἰρήνῃ ἡ ἁρπαγὴ καὶ ἄλλως ἐν καιρῷ ἀναρχίας. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα αἱ ἐμπορικαὶ πολιτεῖαι τῆς Βενετίας καὶ τῆς Γενούης ἐτιμώρουν τὴν κιβδηλοποιίαν μὲ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον διότι ἡ δυσπιστία πρὸς τὸ νόμισμα, ὅπερ εἶναι τὰ νεῦρα τοῦ ἐμπορίου, ἠπείλει νὰ φέρῃ καταστροφὴν τῆς ὅλης πολιτείας.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ εἶδος τῆς ποινῆς, αὕτη εἶναι ἡ στέρησις ἀγαθοῦ ἢ ἐπιβολὴ κακοῦ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους. Ὅπου δὲ ὑπάρχει κακὴ προαίρεσις, ἡ

πρᾶξις εἶναι ἀξιόποινος, καὶ ἂν περὶ αὐτῆς σιγῶσιν οἱ νόμοι.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐξ ἀμελείας ἁμαρτήματα, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχουσι νόμοι καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ὁποίων δὲν ἐξαρκεῖ ὁ ὀρθὸς τοῦ ἀνθρώπου λόγος, ταῦτα δὲν εἶναι ἀξιόποινα, ἐκτὸς ἂν προηγήθη ὡρισμένη διαταγὴ ἐκ μέρους ἀρχῆς π. χ. διαταγὴ τῆς ἀστυνομίας πρὸς λῆψιν μέτρων ἐξασφαλιζόντων τὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν, ὧν ἡ παράβασις συνεπάγεται τιμωρίαν.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἠθικὸν ἢ μὴ τῶν ποινῶν πρέπει ἑκάστη τούτων νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἐκτιμηθῇ. Πᾶσα δὲ ποινὴ εἶναι τροποποίησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ τιμωρουμένου, δηλ. ἢ περιορισμὸς ἢ προσωρινὴ διακοπὴ ἢ ἀφαίρεσις αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου πάντα ἀνάγονται εἰς τέσσαρας κατηγορίας, εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς, εἰς τὰ δικαιώματα τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, εἰς τὰ δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ εἰς τὰ δικαιώματα τῆς τιμῆς, διὰ τοῦτο καὶ τὰς ποινὰς δυνάμεθα νὰ ἀναγάγωμεν εἰς τέσσαρα καὶ αὐτὰς γένη εἰς τὰς ποινὰς τῆς ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰδιοκτησίας (πρόστιμον) καὶ τῆς τιμῆς.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ποινῆς τῆς ζωῆς ἢ τῆς κεφαλικῆς λεγομένης ποινῆς, αὕτη θεωρεῖται ἡ βαρυτάτη πασῶν καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τὰ μέγιστα ἐγκλήματα εἰς τὸν φόνον, εἰς τὴν προδοσίαν τῆς πατρίδος, εἰς τὰς ἐπαναστάσεις. Περὶ τῆς ποινῆς ταύτης αἱ γνῶμαι εἶναι διῃρημέναι. Καὶ οἱ μὲν ὄντες ὑπὲρ αὐτῆς λέγουσιν ὅτι, ἀφ' οὗ ὁ φονεύς, ὁ προδότης, ὁ ἀντάρτης, προσβάλλει τὰ θεμέλια τῆς πολιτείας, δίκαιον εἶναι καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς πολιτείας καὶ πρὸς φοβισμὸν τῶν ἄλλων ἀπὸ τοιούτων κακουργημάτων νὰ ἐπιβληθῇ τιμωρία θανάτου, πρὸ τῆς ὁποίας πᾶσα καρδία ἀνθρωπίνη τρέμει. Οἱ δὲ κατὰ τῆς ποινῆς ταύτης ὄντες φέρουσι πρὸς δικαιολογίαν ὅτι διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου πᾶσα βελτίωσις τοῦ ἀτόμου αἴρεται. Ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος Φίκτιος θεωρεῖ τὴν θανατικὴν ποινὴν οὐχὶ βαρυτέραν τῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἀπομονώσεως, τῆς τύψεως τῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀδικαιολόγητον· διότι στερεῖ τὸ ἄτομον τῆς ζωῆς καὶ ἐπομένως καὶ τῆς ἑαυτοῦ βελτιώσεως καὶ στέλλει αὐτὸν ἀπροπαράσκευον εἰς μέλλοντα κόσμον. Ὁ Σλαϊερμάχερ ἀποκαλεῖ αὐτὴν ἀντιχριστιανικὴν καὶ φρονεῖ ὅτι οὐδεὶς ἀληθινὸς χριστιανὸς θὰ δεχθῇ νὰ γίνῃ δικαστὴς ἐν πολιτείᾳ, ἔνθα ὑφίσταται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Ὁ Κάντιος ὅμως ὑπὲρ τῆς ποινῆς ταύτης ὧν ἀπαιτεῖ κατ' αὐστηρὰν δικαιοσύνην νὰ φονεύηται ὁ φονεύσας ἄλλον. «Ἀκόμη καὶ τότε, ὁπόταν ἡ πολιτεία ἐν συναινέσει ὅλων τῶν ἑαυτῆς μελῶν ἤθελε διαλυθῇ π. χ. ὁπόταν λαὸς ἐπὶ νήσου οἰκῶν ἀπεφάσιζε νὰ μετοικήσῃ καὶ νὰ διασπαρῇ εἰς τὸν κόσμον, πρέπει καὶ ὁ τελευταῖος ἐν τῇ φυλακῇ εὑρισκόμενος φονεὺς νὰ θανατωθῇ, ἵνα πᾶς τις μάθῃ τίνος εἶναι αἱ πράξεις του ἄξιαι καὶ ἵνα ἀπαλλαγῇ ὁ λαός, ὅστις πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς συνεργὸς τῆς δημοσίας δικαιοσύνης, τοῦ ἄγους, ὅπερ θὰ ἔμενεν ἐπ' αὐτοῦ, ἂν δὲν ἐπέμενεν εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ κακούργου.» Ὁ δὲ Τρενδελεβούργιος θεωρεῖ ψευδοπολιτισμὸν τὸν διὰ μαλακῶν ποινῶν προστατεύοντα τὸ ἔγκλημα χάριν τῶν κακούργων. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, λέγει, πρέπει νὰ εἶναι σπανία, ἀλλὰ τὸ νὰ καταργήσῃ τις αὐτὴν ἐπισήμως διὰ νόμου δηλοῖ ὅτι ἀναγνωρίζει δικαίωμα ζωῆς εἰς τοὺς κακούργους, ὅπερ δικαίωμα αὐτοὶ δὲν ἐσεβάσθησαν εἰς ἄλλους.

Ὡς μεγάλη ποινὴ θεωρεῖται καὶ ἡ ἐξορία ἢ ὁ ἀποικισμός. Καὶ ἡ μὲν ἐξορία, ἂν μὲν γίνεται εἰς τόπους ἐρήμους, δεικνύει ἔλλειψιν πάσης φιλανθρωπίας· ἂν δὲ εἰς ἄλλα Κράτη, τότε δεικνύει ἐγωισμὸν καὶ ἀσέβειαν πρὸς τὰ Κράτη αὐτά. Ὁ δὲ ἀπ οικισμὸς εἶναι ἡ καλλιτέρα ποινὴ καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις καὶ κατὰ τὴν ἔποψιν τῆς ἀνταποδόσεως, διότι ἀποχωρίζεται ἐκ τῆς κοινωνίας πᾶν πονηρὸν στοιχεῖον· καὶ κατὰ τὴν τοῦ φοβισμοῦ, διότι βιαίως ἀποσπᾶται ὁ ἐγκληματίας εἰς τὴν ξένην μακρὰν τῶν οἰκείων· καὶ κατὰ τὴν ἔποψιν τῆς βελτιώσεως· διότι ἀπομακρύνεται τὸ ἄτομον τῶν πειρασμῶν καὶ μεταφέρεται εἰς ξένον κοσμον, ἔνθα ἔχει νὰ παλαίσῃ πρὸς πολλὰς δυσχερείας, αἵτινες πάντως θὰ γεννήσωσι αὐτῷ λύπην καὶ μετάνοιαν, ἥτις εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς βελτιώσεως. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἔποψιν τῆς ὠφελείας ἡ ποινὴ αὕτη εἶναι προτιμητέα· διότι τὰ ἄτομα τὰ ἐξοριζόμενα δεικνύονται πολλάκις θάλλουσαι ἀποικίαι χρήσιμοι καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο τότε δύναται νὰ τελεσφορήσῃ, ὅταν τὸ Κράτος τὸ ἐφαρμόζον αὐτὸ ἔχῃ ἱκανὴν θαλασσίαν δύναμιν, ἵνα προστατεύῃ τοὺς ἀποίκους, ἔχῃ δὲ καὶ σύνεσιν καὶ φιλανθρωπίαν καὶ δραστηριότητα νὰ διοργανώσῃ καὶ διοικήσῃ τοὺς κακούργους. Ὅπου δὲ ταῦτα λείπουσι, ὁ ἀποικισμὸς εἶναι ἀθλιότης καὶ ἀπελπισμός. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ποινῶν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐξορίας.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ποινὴν τῆς ἐλευθερίας αὕτη ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἢ προσωρινὴ ἢ διαρκής, νὰ εἶναι δηλ. ἢ περιορισμὸς ἢ στέρησις αὐτῆς. Ἐπιβάλλεται δὲ εἰς ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν ποιοῦνται καλὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν. Ἡ τιμωρία αὕτη ὠφελεῖ καὶ ὡς ἀνταπόδοσις καὶ ὡς φοβισμὸς καὶ ὡς σωφρονισμὸς καὶ βελτίωσις, ἂν ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐπικρατῇ τάξις καὶ σύνεσις. Αἱ φυλακαὶ πρέπει νὰ εἶναι ὡς ἄλλοτε τὰ μοναστήρια τόπος μετανοίας καὶ ἀναγεννήσεως. Καὶ ἡ καταναγκαστικὴ ἐργασία εἶναι εἶδος φυλακῆς καὶ ἁρμόζει εἰς πρόσωπα ἐγκληματοῦντα ὑπὸ ὀκνηρίας καὶ φυγοπονίας. Καὶ ἐνταῦθα πρέπει παιδαγωγικὴ διδασκαλία καὶ συμβουλὴ νὰ ἐργασθῶσι πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἀτόμου.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ποινὴν τῆς ἰδιοκτησίας, τὸ πρόστιμον δηλ. αὕτη ἁρμόζει εἰς πλεονέκτας π. χ. εἰς τοκογλύφους, παρακρούστας καὶ εἰς παντὸς εἴδους ἀπατεῶνας. Ὁ δὲ διὰ χρημάτων ἐξαγορασμὸς ποινῆς βαρείας εἶναι ἀπηγορευμένος.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ποινὴν τῆς τιμῆς, αὕτη εἶναι ἢ ἔμμεσος ἢ ἄμεσος. Ἡ πρώτη συνίσταται εἰς τὴν στέρησιν δικαιωμάτων τινῶν π. χ. τίτλων, προνομίων παρασήμων κτλ. Ἡ δὲ δευτέρα εἰς τὴν διαπόμπευσιν τοῦ κατηγορουμένου οἷον εἶναι ὁ ἐπὶ ὄνου καθισμὸς αὐτοῦ, ἡ ἔκθεσις αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀτιμίας, ὁ στιγματισμός, ὁ κίτρινος πῖλος εἰς τοὺς χρεωκόπους. Τοιαῦται ὅμως ποιναὶ ὡς ἀποκτείνουσαι πᾶν σπέρμα φιλοτιμίας εἰς τὸν ἄνθρωπον βλάπτουσι μᾶλλον ἢ ὠφελοῦσι καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀπηγορευμέναι.

Τέλος πρέπει νὰ κάμωμεν μνείαν καὶ τῆς μαστιγώσεως. Ἡ τιμωρία αὕτη εὑρίσκεται μάλιστα εἰς λαοὺς βαρβάρους ἢ ἡμιπολιτίστους καὶ ἀρμόζει εἰς ἀνθρώπους οὐδεμίαν φιλοτιμίαν ἔχοντας, τοὐναντίον κτηνώδη δεικνύοντας σκληρότητα καὶ ἀναισθησίαν. Καὶ συντελεῖ μὲν ἡ ποινὴ αὕτη πρὸς ἐκφοβισμὸν καὶ πρὸς σωφρονισμόν, οὐχὶ ὅμως καὶ πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἀτόμου. Τοὐναντίον καὶ τὸν παθόντα καταβιβάζει εἰς τὸν βίον τῶν ζῴων καὶ τὸν μαστιγοῦντα σκληρύνει.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ εἴδη τῶν ποινῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἡ περὶ ἑκάστης αὐτῶν θεωρία κατὰ πόσον ὠφελεῖ ἢ βλάπτει τὸν τιμωρούμενον. Ἐν ἑπομένῳ ἄρθρῳ θὰ ἐξετάσωμεν συμφώνως πρὸς τὰς ἐνταῦθα ἐξενεχθείσας ἀρχὰς τὸ σχολικὸν ἡμῶν ποινολόγιον τὸ κατὰ νόμους καὶ τὸ κατὰ παράδοσιν ὑφιστάμενον καὶ λειτουργοῦν, ἵνα ἴδωμεν τί πρέπει νὰ γίνηται τοῦ λοιποῦ πρὸς διαπαιδαγώγησιν καὶ οὐχὶ ἐξαγρίωσιν τῶν μαθητῶν.

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ

Ὁ κ. Βλ. Σκορδέλης, εἷς τῶν ἀκαμάτως ἐργαζομένων πρὸς βελτίωσιν τῶν σχολείων καὶ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἀναπλάσει πραγματείαν «τὸ καθῆκον» ἀξίαν ἐπισταμένης μελέτης. Ἐπειδὴ δὲ ὑποθέτομεν ὅτι ἡ Ἀνάπλασις εἶναι προσιτὴ εἰς τοὺς διδασκάλους ἀρκούμεθα ἐνταῦθα ἐκθέτοντες περίληψιν τῆς πραγματείας αὐτῆς.

«Ἡ φύσις ὑπόκειται εἰς νόμους αἰωνίους καὶ ἀμεταβλήτους καὶ διὰ τοῦτο παρουσιάζει θαυμασίαν ἁρμονίαν καὶ εὐταξίαν, ἣν οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐκάλουν κόσμον. Ἡ ἁρμονία δὲ αὕτη τοῦ κόσμου προέρχεται ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν νόμων, οὓς ὥρισεν ὁ Δημιουργός. Ἄνευ τούτου τὰ πάντα θὰ κατεστρέφοντο καὶ ὁ κόσμος θὰ μετεβάλλετο εἰς ἀκοσμίαν καὶ εἰς κυκεῶνα. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῶν μηχανικῶν ἔργων. Καὶ ἐνταῦθα βλέπομεν κινήσεις κανονικὰς καθ' ὡρισμένους νόμους. Ἐὰν δὲ παρουσιασθῇ μικρὰ ἀνωμαλία, τότε βλέπομεν ἀταξίαν, καταστροφήν.

«Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ, ὃν ἀντιπροσωπεύει ἐπὶ γῆς ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχουσι ψυχολογικοὶ νόμοι σταθεροὶ καὶ ἀμεταβλητοι, εἰς οὓς ὑπόκειται τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα αἰσθανόμενον, διανοούμενον, συναισθανόμενον. Ὡσαύτως ὑπάρχουσι καὶ ἠθικοὶ νόμοι τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ αἰώνιοι καὶ ἀμετάβλητοι. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος εἰς τοὺς νόμους τούτους δὲν ὑπεβλήθη ἀλυσίδετος, ἀλλ' ἵσταται ἀπέναντι αὐτῶν ἐλεύθερος, διατηρῶν τὴν ἀνεξαρτησίαν του νὰ ὑποταχθῇ ἢ μὴ εἰς αὐτούς. Ἡ ἐλευθερία αὕτη, ἥτις εἶναι θειότατον δῶρον, συνεπάγεται καὶ τὴν ἠθικὴν εὐθύνην, τὸν καταλογισμόν. Ἄνευ τῆς ἐλευθερίας, δὲν ὑφίσταται οὔτε ἀρετή, οὔτε κακία, οὔτε ἔπαινος οὔτε ψόγος οὔτε ἀμοιβὴ οὔτε ποινή. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ πράξῃ ἢ τὸ καλὸν ἢ τὸ κακόν, ὅπως θέλῃ. Ἀλλ' ὁ ἀληθὴς ἐλεύθερος ἄνθρωπος εἶναι ὁ πράττων μόνον τὸ καλόν, ὁ πράττων τὸ κακὸν εἶναι δοῦλος τῶν συμφερόντων του, τῶν παθῶν του, τῶν ἀψικαρδιῶν του.»

«Ἡ ἀνωτάτη ἠθικὴ ἀρχή, εἰς ἣν ὑποτάσσει ὁ ἄνθρωπος τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἐλευθερίαν, εἶναι τὸ καθῆκον. Ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ δὲν ὑπάρχει ὡραιότερον φαινόμενον ἀνθρώπου ἐκτελοῦντος πιστῶς τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον, ἀτέγκτου καὶ ἀλυγίστου ἀπέναντι παντὸς κινδύνου, πάσης ἀπειλῆς, πάσης ἀπωλείας. Τί δὲ ἐν πάσῃ περιστάσει εἶναι τὸ καθῆκον ἡμῶν τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς ἡ ἐν ἡμῖν ὑπάρχουσα ἐσωτερικὴ αἴσθησις, ἡ συνείδησις, ἥτις μᾶς ἀποτρέπει ἀπὸ τὰ κακά· τὸ δὲ κακὸν εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ καθήκοντος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διετύπωσε τοῦτο ἁπλούστατα καὶ φυσικώτατα· «ὃ σὺ μισεῖς, ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς» καὶ «ὅτι ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς αὐτοῖς ὁμοίως».

«Ἐν τῷ κοινωνικῷ δὲ βίῳ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπειρα καθήκοντα, καὶ ἡ πλήρωσις αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀληθὴς αὐτοῦ εὐδαιμονία. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν παθῶν του καὶ τῶν συμφερόντων του ἐνίοτε ἐπισκοτιζόμενος δὲν ὑπακούει εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του καὶ δὲν ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἶναι ἠθικὰ ἐξαμβλώματα εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν βίον τῶν λαῶν. Καὶ ἂν τύχῃ τοιοῦτοι ἄνθρωποι νὰ κατέχωσι δημόσια ἀξιώματα, τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν μεταδίδονται εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὡς ἐπιδημική τις νόσος.

Παρ' ἡμῖν τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι τὸ συναίσθημα τοῦ καθήκοντος φαίνεται πως χαλαρόν. Ὅλοι νομίζομεν ὅτι ἔχομεν πολλὰ καὶ μεγάλα δικαιώματα, καθήκοντα δὲ ἐλάχιστα. Καὶ τοῦ ἀσθενοῦς πρὸς τὸ καθῆκον σεβασμοῦ ἀπόδειξις εἶναι πρῶτον μὲν ἡ μεγάλη ἀνοχὴ ἡμῶν πρὸς τοὺς παραβάτας αὐτοῦ, ἵνα παραλίπωμεν τὴν οὐχὶ σπανίως προστασίαν τοῦ ἐγκλήματος· δεύτερον δὲ ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς δεχόμεθα δημοσίας θέσεις, χωρὶς νὰ εἴμεθα πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένοι. Ἐν τῇ θέσει οὐδὲν ἄλλο βλέπομεν ἢ τὸν μισθὸν καὶ τὰς τιμάς. Τοῦτο πρέπει νὰ μεταβληθῇ. Συντελεστικὸν δὲ πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ καλὴ ἀνατροφὴ τῶν ἀνθρώπων ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἡ διὰ καλῆς νομοθεσίας καὶ αὐστηρᾶς

τῶν νόμων ἐφαρμογῆς διεπαιδαγώγησις αὐτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ.

«Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει μεγάλα δισυνοητικὰ καὶ ἠθικὰ κεφάλαια. Φρονῶ δὲ ἐν πεποιθήσει ὅτι εἶναι ἄδικος ἡ ἀποδιδομένη αὐτῷ μομφὴ ὅτι εἶναι δυσδιοίκητος. Τοῦτο λέγεται παρ' ἐκείνων, οἵτινες εἶναι αἴτιοι τῆς κακοδιοικήσεως, ἡ δὲ κακοδιοίκησις εἶναι πρωτίστη αἰτία τῆς ἐξαχρειώσεως ἑνὸς λαοῦ. Ἀλλ' ὅπως διορθωθῶσι τὰ πράγματα, ὅπως μάλιστα εὐδαιμονήσῃ ἡ πατρὶς ἡμῶν, πρέπει καὶ τὰ ὄργανα τῆς ὑπηρεσίας καὶ οἱ πολῖται νὰ ἀποφασίσωσι νὰ ἐκτελῶσι ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον.»

ΕΙΔΕΧΘΗΣ ΕΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Ἡ «Παλιγγενεσία» διὰ σειρᾶς ἄρθρων ἐπιγραφομένων ὁ «Ἐγκληματικὸς ἀπολογισμὸς ἐν τῇ μέσῃ καὶ κατωτάτῃ ἐκπαιδεύσει», ἀπεκάλυψε τὰ ἐγκλήματα, ἃ συνετελέσθησαν ἐν τῇ Παιδείᾳ ἀπὸ τῆς 3 Μαΐου καὶ ἐφεξῆς, δι' ἃ καὶ αὐτοὶ οἱ φίλοι τοῦ Ὑπουργείου ἠγανάκτησαν ὁμολογήσαντες ὅτι αὐτὴ δὲν εἶναι πλέον διοίκησις, ἀλλ' ἀκολασία ἀναίσχυντος καὶ σκανδαλώδης τῶν νόμων καταπάτησις. Ἰδοὺ δὲ περὶ τούτου τί γράφει ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 24 Φεβρουαρίου·

«Ἀκούσατε δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν νόμον ΒΠΕ διὰ νὰ γελάσητε ὀλίγον μὲ τὸν γενόμενον ἐμπαιγμὸν τῶν νόμων. Διὰ τοῦ νόμου τούτου, κυρωθέντος τῇ 12 καὶ δημοσιευθέντος τῇ 18 Αὐγούστου 1892, καὶ ἄλλα πολλὰ σοφὰ διατάσσονται, ὧν μία καὶ ἡ δημευσις τῶν ὀφειλῶν τῶν δήμων πρὸς ἄλλους πιστωτάς, καὶ ἐν ἄρθρῳ 16 καθορίζεται ὁ κατατοπισμὸς (νέος ὅρος λεκτικὸς πρὸς διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως!) τῶν δημοδιδασκάλων καὶ λέγεται ἐπὶ λέξει «τὸ ὑπουργεῖον κατατοπίζει . . . κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους τοὺς δημοδιδασκάλους . . . μετὰ τὴν ὁμόφωνον γνωμοδότησιν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐκπαιδεύσεως, συνισταμένου ἐκ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ ἑνὸς καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς.» Ἰδοὺ τώρα τί ἔκαμαν α') τῇ 29 Αὐγούστου διώρισαν τὸν τὰ πάντα τὰ βάρη δυνάμενον νὰ φέρῃ καθηγητὴν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς κ. Ἰω. Πανταζίδην μέλος τοῦ συμβουλίου, ἀλλ' ἐκ τυφλῆς βίας τὸν διώρισαν οὐχὶ δυνάμει τοῦ ΒΠΕ' ἀλλὰ δυνάμει τοῦ ΒΝΕ' περὶ καπνοκοπτηρίων καὶ καπνοφαντῶν νόμου (ὅρα φυλλ. ἐφημ. Κυβερν. 308), ἵνα ἐξ ἁμαρτίας δηλωθῇ τὸ ἀληθές, καὶ ἀμέσως μετὰ μίαν ἡμέραν δημοσιεύονται χιλιάδες παύσεων, διορισμῶν καὶ μεταθέσεων δημοδιδασκάλων, ποία δὲ σύσκεψις καὶ ἀπόφασις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐλήφθη πᾶς τις νοεῖ, ὅτι δηλαδὴ τὸ συμβούλιον ἦτο κατὰ τοὺς τύπους καὶ πρὸς ἀπάτην, εἷς μόνος δὲ ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐλλοχεύων τὰ ἐμαγείρευσε καὶ οἱ ἄλλοι ὡς ψευδομάρτυρες ὑπέγραψαν. Ἰδοὺ νομοθέται, ἰδοὺ νομοτελεσταί, ἰδοὺ δίδοντες ἀβασανίστως τὴν ὑπογραφὴν των πρὸς τέλεσιν ἀνομημάτων, ἰδοὺ ἀνώτατοι τῆς ἐκπαιδεύσεως λειτουργοὶ εἰς θέσιν καπνοφαντῶν καταβιβαζόμενοι! β') οἱ σοφοὶ κατατοπισταὶ τὴν ἀναγραφεῖσαν ἐν τῷ νόμῳ ἀρχὴν τοῦ σχολικοῦ ἔτους τὴν νοοῦσιν ἀποτελουμένην ἀπὸ μῆνας δώδεκα (!!), διὸ καὶ ἐξακολουθοῦσι μὲ τὸ ψευδοεκπαιδευτικὸν συμβούλιον νὰ παύωσι καὶ διορίζωσι καὶ μεταθέτωσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος! Ἂν δύνασθε νὰ μὴ οἰκτείρητε τοιαύτην τῶν νόμων ἑρμηνείαν καὶ ἐκτέλεσιν! ἂν δύνασθε, μὴ ἐλεεινολογῆτε καὶ ἐκπαίδευσιν καὶ διδάσκοντας, καὶ μαθητάς.»

ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ ΕΝ ΚΥΠΡΩι

Ὁ βουλευτὴς Κύπρου κ. Α. Κ. Παλαιολόγος, ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἐν Λεμησσῷ ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι «ἡ Ἀλήθεια» ἐξεπόνησε νομοσχέδιον περὶ συστάσεως ἐν Κύπρῳ Διδασκαλείου. ὅπερ θὰ ὑποβάλῃ πρὸς ἐπιψήφισιν εἰς τὴν προσεχῆ τῆς ἐκεῖ βουλῆς σύνοδον. Εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν τὴν εὐγενῆ τοῦ κ. Παλαιολόγου ἰδέαν πραγματοποιουμένην πρὸς μέγα καλὸν τοῦ τόπου. Ἂν ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὴν πρόοδον τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ καὶ κατὰ πρῶτον λόγον διὰ τὴν κατάστασιν τῶν διδασκάλων, εἰς οὓς θὰ ἀνατεθῇ ἡ μόρφωσις τῆς μελλούσης γενεᾶς. Ὅστις πατὴρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, θὰ ἀγαπήσῃ καὶ τοὺς καλοὺς διδασκάλους τῶν τέκνων του. Ὅστις πολίτης, εἰς οἱανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὑρίσκεται ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, θὰ ἀγαπήσῃ καὶ τοὺς καλοὺς διδασκάλους τῆς πατριδος του. Ὅπου τοῦτο δὲν ὑπάρχει, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουσι οὔτε γονεῖς, οὔτε πολῖται, οὔτε κυβερνῆται, οὔτε Ἐκκλησία, οὔτε ἄλλο οὐδέν. Ὁ λαὸς ὑπάρχει συγκρατούμενος δι' ἐξωτερικῆς μηχανικῆς συνδέσεως τῶν συμφερόντων, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἓν ὅλον ὀργανικὸν ἔμψυχον, μὲ ὑψηλοὺς σκοποὺς περί τε τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς πατρίδος του. Οὐδὲ δύναται λαὸς ἀδιάφορος εἰς τὰ σχολεῖά του νὰ καυχηθῇ ὅτι ἔχει πατρίδα. Διότι πατρὶς δὲν εἶναι ὁ τόπος, ἀλλ' ὁ λαός, ὁ δὲ μὴ κηδόμενος τοῦ λαοῦ προδίδει τὴν πατρίδα. Ἡ δὲ ὀλιγωρία τῆς ὀρθῆς τοῦ λαοῦ μορφώσεως διὰ καλῶν διδασκάλων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐν Διδασκαλείοις μορφουμένων μέλλει ὀλεθρίως νὰ ἐκδικηθῇ ἡμᾶς. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔχον τὸ μειονέκτημα νὰ εἶναι ὀλιγάριθμον ἔχει τὸ καθῆκον νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν ταύτην διὰ τῆς αὐξανομένης πάντοτε ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεώς του. Εἰς πάντα ταῦτα πρέπει νὰ συντελέσωσιν οἱ φύσει τε καὶ μαθήσει πρὸς τοῦτο κεκλημένοι. Τὰ δὲ καλὰ Διδασκαλεῖα πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς κυριώτερος παράγων. Τοῦτο πρέ-

πει καλῶς νὰ συλλογισθῶσι μάλιστα ἐκεῖνοι, εἰς οὓς εἶναι ἐμπεπιστευμένη ἡ τύχη τοῦ ἔθνους. Συνετὴ πολιτικὴ καὶ καλὰ διδασκαλεῖα πρέπει νὰ ἐργασθῶσιν ἐκ παραλλήλου εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεώδους τοῦ λαοῦ, ἀμφότερα σπουδαῖα καὶ ἀλληλένδετα. Ἡ πολιτικὴ προπαρασκευάζει δημοσίαν νόμιμον κατάστασιν διὰ πᾶν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ· τὰ δὲ Διδασκαλεῖα διὰ τῶν διδασκάλων τοῦ λαοῦ, οὓς παιδεύουσι, ποιοῦσι τὸν λαὸν ἄξιον τῆς καταστάσεως ταύτης. Ἡ πολιτικὴ παρασκευάζει τοὺς τύπους, τὸ δὲ πνεῦμα, ὅπερ μέλλει νὰ πληρώσῃ τοὺς τύπους, παρέχει ἡ καλὴ τοῦ λαοῦ ἐκπαίδευσις. Μόνον διὰ τῆς συνυπάρξεως καλῆς πολιτικῆς καὶ καλῆς ἐκπαιδεύσεως δύναται νὰ ἀνυψωθῇ ἡ συνείδησις τοῦ ἔθνους καὶ νὰ διαπράξῃ ἔργα ἀντάξια τοῦ ὀνόματός του. Ἂν σήμερον θαυμάζωμεν τὴν εὐνομίαν τῆς Γερμανίας, τὸ πειθαρχικὸν τοῦ λαοῦ, τὴν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας ροπὴν καὶ προκοπήν, τὴν ἁρμονίαν ἐν τῷ βίῳ, τὰς στρατιωτικὰς δάφνας, τὸ ἀξίωμα ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἐθνῶν, μὴ λησμονῶμεν ὅτι πάντα ταῦτα εἶναι καρποὶ σχολικῆς ἐργασίας, ἥτις ἤρξατο ἀπὸ Λουθήρου, ἐπεσπεύσθη ἐπὶ Φικτίου καὶ ἐσχάτως μόλις συνετελέσθη. Ὁ πολιτισμὸς δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὰ δένδρα, τὰ ὁποῖα ἀγρίως φυόμενα παράγουσιν εὐχύμους καρπούς. Ἀπαιτεῖ φυτείαν, καλλιέργειαν, διακαῆ περιποίησιν καὶ ἐπιστημονικὴν περίθαλψιν, ἀπαιτεῖ θερμότητα προερχομένην ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ λαοῦ, ἵνα αὐξήσῃ καὶ καρποφορήσῃ.

Οὕτω σκεπτόμενοι εὑρίσκομεν μεγάλην τὴν ἰδέαν τῆς συστάσεως καλοῦ ἐν Κύπρῳ Διδασκαλείου. Δι' αὐτοῦ οὐ μόνον αἱ ἀνάγκαι τῆς νήσου αἱ ἐκπαιδευτικαὶ θὰ θεραπευθῶσι ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς παρακειμένας χώρας θὰ ἀποβῇ εὐεργετικὸν καθίδρυμα. Εἰς ἓν δὲ μόνον πρέπει οἱ Κύπριοι νὰ προσέξωσι πολύ, ἂν κατορθωθῇ νὰ γίνῃ Διδασκαλεῖον, εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσωπικοῦ. Ὅπως ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ, οὕτω ἐν τῷ ἑλληνικῷ περιπλανῶνται ἀγύρται καὶ ἀμαθεῖς, οἵτινες τὸν παιδαγωγικὸν ἐπαγγελλόμενοι σαγηνεύουσι τοὺς ἁπλουστέρους καὶ γίνονται παραίτιοι σατυρισμοῦ τῆς ἰδέας καὶ δαπανῶν πολλῶν ματαίων. Τοιαῦτα παραδείγματα ἔχομεν πολλὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐποχῇ, δὲν πιστεύομεν δέ ποτε ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Κύπρου εἶναι ἐπιδεκτικὸν τοιούτων μηκύτων.

ΕΝ ΜΑΘΗΜΑ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΕΝ ΤΩι ΔΗΜΟΤΙΚΩι ΣΧΟΛΕΙΩι

Ὅλοι γνωρίζετε τὰς λάμπας. Παλαιότερα εὑρίσκοντο ἐν τοῖς χωρίοις τὰ κανδηλέρια καὶ σήμερον ἀκόμη γίνεται ἐκεῖ αὐτῶν χρῆσις. Ἡ ἀρετὴ αὐτῶν εἶναι νὰ φέγγουν καλά, ἀλλὰ καὶ νὰ ἵστανται ἀσφαλῶς, ὥστε νὰ μὴ ἀνατρέπωνται εὐκόλως. Ἂς ἐξετάσωμεν τώρα πῶς πρέπει νὰ εἶναι, ἵνα στέκωνται καλὰ καὶ ἵνα μὴ ἀνατρέπωνται εὐκόλως.

Ἐὰν θέσωμεν ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἡμῶν μίαν ῥάβδον ὁριζοντίως, εὐθὺς κλίνει αὕτη νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τὸ βαρύτερον. Ἐὰν δὲ κινήσωμεν αὐτὴν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, θὰ ἴδωμεν ὅτι διὰ τῆς προσπαθείας ἡμῶν θὰ ἐπιτύχωμεν ἓν μέρος τῆς ῥάβδου, καθ' ὃ αὕτη στηριζομένη ὑπὸ τοῦ δακτύλου ἡμῶν δὲν πίπτει, ἀλλὰ ἵσταται ὁριζοντίως, ἰσορροπεῖ, δηλ. δὲν κλίνει οὔτε ἀπὸ τὸ ἓν οὔτε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Διότι ὅσον εἶναι βαρὺ ἀπὸ τὸ ἓν μέρος, ἄλλο τόσον εἶναι καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Αὐτὸ τὸ σημεῖον ὀνομάζουν κέντρον βαρύτητος.

Ἐὰν εἰς ἕνα φελλὸν ἐμπήξωμεν μίαν βελόνην, ὥστε ἡ μύτη αὐτῆς νὰ εἶναι ἐπάνω, εἰς δὲ τὸν φελλὸν ἐμπεπηγμένον νὰ εἶναι τὸ ἀντίθετον ἄκρον καὶ θέσωμεν ὁριζοντίως ἓν φύλλον χάρτου, θὰ ἴδωμεν μετὰ πολλὰς δοκιμὰς ὅτι θὰ εὕρωμεν ἓν σημεῖον, καθ' ὃ τὸ φύλλον τοῦ χάρτου θὰ ἵσταται ὁριζοντίως στηριζόμενον μόνον εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπὸ τῆς βελόνης. Τὸ σημεῖον αὐτὸ καλεῖται κέντρον τῆς βαρύτητος.

Καὶ ἂν μὲν τὰ σώματα εἶναι κανονικὰ π. χ. τετράγωνα, σφαῖραι, κύλινδροι, εὐκόλως εὑρίσκεται τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος. Εἰς πράγματα ἐπιμήκη κανονικὰ ὡς εἶναι λ. χ. τὸ σύρμα, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον. Ὡσαύτως καὶ τοῦ κυκλικοῦ δίσκου τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εἶναι ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ κυλίνδρου, τοῦ κύβου, τοῦ πρίσματος.

Ἐκ τινος φελλοῦ, πώματος βωκαλίου, κόπτομεν διὰ μαχαιρίου ἓν μικρὸν τεμάχιον, ὥστε νὰ προκύψῃ μικρὸς δίσκος μέχρι ἡμίσεως δακτύλου τὸ πάχος. Ὁ δίσκος οὗτος κυλιόμενος ἐπὶ τραπέζης κυλίεται εὐκόλως, καὶ ὅταν σταματήσῃ, δύναται ἀδιακρίτως νὰ ἵσταται πότε ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος πότε ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐὰν δὲ διαπεράσωμεν εἰς ἓν μέρος μίαν βελόνην γίνεται βαρύτερον, καὶ ἂν τύχῃ νὰ θέσωμεν αὐτόν, ὥστε ἡ βελόνη νὰ εἶναι κάτω πρὸς τὸ μέρος τῆς τραπέζης, ἔνθα ἵσταται, βλέπομεν ὅτι καὶ ἂν κινηθῇ ἥσυχα διὰ τοῦ δακτύλου, πάλιν θὰ σταθῇ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. Τώρα τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος, ἀφ' οὗ ἔχομεν τὴν βελόνην, εἶναι κάτω τοῦ μέσου πλησίον τῆς βελόνης. Καὶ ὅταν τὸ κέτρον τῆς βαρύτητος εἶναι κάτω τοῦ μέσου πλησίον εἰς τὸ μέρος, ὅπου στηρίζεται, τότε τὸ σῶμα ἵσταται *ἀσφαλῶς*, καὶ ἡ ἰσορροπία αὕτη ὀνομάζεται *ἀσφαλὴς ἰσορροπία*. Μὲ ἄλλους λόγους ὅταν τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος εἶναι πολὺ βαρύτερον τοῦ ἄνω, τότε τὸ σῶμα δὲν πίπτει εὐκόλως. Διὰ τοῦτο βλέπομεν εἰς τὰς λάμπας νὰ θέτουν μόλυβδον κατὰ τὴν βάσιν, ἢ ἄλλο βαρὺ χῶμα, ὥστε καὶ τότε ἀκόμη, ἀφ' οὗ ἡ λάμπα πληρωθῇ ἐλαίου, τὸ κάτω μέρος νὰ εἶναι βαρύτερον. Τοὐναντίον δὲ συμβαίνει μὲ τὸν φελλόν, ἐὰν στήσωμεν αὐτὸν οὕτως, ὥστε τὸ μέρος τὸ ἔχοντὴν βελόνην νὰ εὑρίσκεται ἄνω, τότε δι' ἐλαφρᾶς

διὰ τοῦ δακτύλου ὠθήσεως, κινεῖται ὁ φελλὸς καὶ δὲν ἐπανέρχεται πλέον εἰς τὴν πρώτην θέσιν. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ἤδη, ὅπως ἐθέσαμεν τὸν φελλόν, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εὑρίσκεται ἄνωθεν τοῦ μέσου καὶ ἡ θέσις τοῦ σώματος εἶναι τότε *ἀκροσφαλής*.

Ἄλλως δὲ συμβαίνει τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὴν βελόνην. Τότε ὁ φελλὸς κινεῖται καὶ λαμβάνει ἀδιαφόρως ὁτὲ μὲν τὴν μίαν, ὅτε δὲ τὴν ἄλλην θέσιν. Ἡ θέσις ἤδη τοῦ φύλλου εἶναι ἀδιάφορος διότι τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα ὅτι διὰ νὰ εἶναι μία λάμπα ἀσφαλής, πρέπει τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος νὰ εἶναι πλησιέστερον εἰς τὴν βάσιν δηλ. νὰ εἶναι τὸ κάτω μέρος πολὺ βαρύτερον τοῦ ἄνω.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Βλέπομεν ὅτι ἓν ποτήριον κενόν, εὐκολώτερον πίπτει ἢ ἓν ποτήριον πλῆρες.—Τὰ πλοῖα τὰ μὴ ἔχοντα φορτίον, βαρύνουσι μὲ ἄμμον, διὰ νὰ μὴ ἀνατρέπωνται ὑπὸ τῶν κυμάτων.—Λοιπὸν ἵνα ὑπάρχῃ ἀσφαλὴς ἰσορροπία πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ σῶμα καὶ ἱκανὸν βάρος. Ὅσῳ δὲ βαρύτερον τοσούτῳ καὶ ἀσφαλέστερον.

Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ τρίτος λόγον, καθ' ὃν τὰ σώματα ἵστανται ἀσφαλῶς, ὁ ἑξῆς. Ἡ βάσις, ἐφ' ἧς ἵστανται τὰ σώματα, πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλειτέρα. Ἓν βωκάλιον ἵσταται ἀσφαλέστερον ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ, ἥτις εἶναι πλατεῖα ἢ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ ὅστις εἶναι στενός. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ βάσις τῶν λαμπῶν γίνεται μεγάλη. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ἐν τῇ πάλῃ ἀνοίγομεν τοὺς πόδας· διότι οὕτω κάμνομεν τὴν βάσιν μεγαλειτέραν.

Ἀλλὰ καὶ τέταρτος ὑπάρχει λόγος τῆς ἀσφαλοῦς ἰσορροπίας. Ἀπαιτεῖται δηλ. τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος νὰ πίπτῃ καθέτως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς βάσεως. Ἐὰν δὲν τηρῆται ὁ κανὼν οὗτος, ἀνατρέπονται εὐκόλως τὰ σώματα. Ἵνα ἐννοήσωμεν τοῦτο λαμβάνομεν ἓν δεμένον βιβλίον καὶ στήνωμεν ὀρθόν. Τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἤδη εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον καὶ πίπτει καθέτως ἐπὶ τῆς βάσεως, ὡς δυνάμεθα νὰ βεβαιωθῶμεν διὰ μιᾶς κλωστῆς, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ἔχομεν δέσῃ μόλυβδον ἀποτελέσαντες οὕτως *στάθμην*. Ἐὰν ὅμως κλίνωμεν πρὸς τὰ πλάγια τὸ βιβλίον, ὥστε τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος νὰ πίπτῃ ἔξω τῆς ἐπιφανείας τοῦ βιβλίου τῆς στηριζομένης, τότε τὸ βιβλίον πίπτει κάτω. Διὰ τοῦτο βλέπωμεν ἀνθρώπους προγάστορας (κοιλαράδες) νὰ κλίνουν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἵνα οὕτω τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος, ὅπερ διὰ τῆς μεγάλης κοιλίας ἐξετοπίσθη πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ὅπερ πίπτει ἐκτὸς τῆς ἐπιφανείας τῆς βάσεως, ἐπαναφέρωσιν ἐντὸς τῆς ἐπιφανείας. Τὸ ἐναντίον πράττουσιν οἱ ἀχθοφόροι κλίνοντες πρὸς τὰ ἔμπρός. Μάτην δοκιμάζομεν νὰ σταθῶμεν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδός, ὃν ἐθέσαμεν πλησίον τοίχου, ἀνυψοῦντες τὸν ἕτερον. Ἡ βάσις ἤδη ἔγινε μικρά, τὸ δὲ κέντρον τῆς βαρύτητος πίπτει ἔξω τῆς ἐπιφανείας.—Δένδρα, ὧν οἱ κλάδοι αὐξάνουν ὁριζοντίως, διὰ νὰ μὴ ἐκριζοῦνται, ῥίπτουσι ῥίζας κατὰ πλάτος, αὐξάνοντα οὕτω τὴν βάσιν αὐτῶν.—Ὅταν καταβαίνωμεν τὴν κλίμακα, κύπτωμεν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ τί;

Διὰ νὰ γίνῃ λοιπὸν μία λάμπα ἀσφαλὴς πρέπει νὰ ἔχῃ βάσιν μεγάλην, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος αὐτῆς νὰ εἶναι πρὸς τὴν βάσιν καὶ νὰ πίπτῃ ἐπ' αὐτῆς καθέτως, καὶ τὸ ὑλικόν, ἐξ οὗ γίνεται, νὰ εἶναι ἀρκετὰ βαρύ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ πληροῦται μὲ βαρείας ὕλας, νὰ εἶναι βαρὺ χῶμα ἢ μόλυβδος.

ΠΕΡΙ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ὅταν λέγωμεν κλίμα, πρέπει κυρίως εἰς δύο νὰ προσέχωμεν πόσην θερμότητα ἔχει ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ πόση βροχὴ πίπτει. Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν θερμότητα, ἐὰν ἡ γῆ δὲν ἐκαλύπτετο ὑπὸ ὑδάτων καθόλου ἢ ἐκαλύπτετο ὅλη ὑπ' αὐτῶν, τότε ἡ θερμότης θὰ ἦτο κατὰ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ τόπου κανονικὴ καὶ ἀνάλογος, ἡ μεγαλειτέρα θερμότης θὰ ἦτο εἰς τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἡ ἐλαχίστη εἰς τοὺς πόλους. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Πρῶτον μὲν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς καλύπτεται κατὰ τὸ μέγα μέρος ὑπὸ ὑδάτων, ἔπειτα τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει περισσοτέραν γῆν τοῦ νοτίου. Γινώσκομεν δὲ ἐκ τῆς φυσικῆς ὅτι γῆ καὶ ὕδωρ δὲν θερμαίνονται ἐξ ἴσου. Τὸ ὕδωρ θερμαίνεται βραδέως, ἀλλὰ διατηρεῖ τὴν θερμότητά του μακρότερον χρόνον. Τοὐναντίον δὲ συμβαίνει ἐν τῇ γῇ. Αὕτη θερμαίνεται ταχέως καὶ ταχέως ἀποψύχεται. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ λόγου τούτου ἐν τῇ θαλάσσῃ μεγάλη θερμότης δαπανᾶται εἰς τὴν ἐξάτμησιν, οἱ δὲ ἀτμοὶ οὗτοι ἀνέρχονται καὶ καλύπτουσι τὸν οὐρανόν, ἄρα ἐλαττοῦσι τὴν ἡλιακὴν θερμότητα. Διὰ τοῦτο ὁ ἀὴρ ὁ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἶναι ψυχρότερος τοῦ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἰδίως κατὰ τὸ θέρος.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει περισσοτέραν γῆν, διὰ τοῦτο εἶναι θερμότερον τοῦ νοτίου κατὰ 2 βαθμούς. Διότι ἡ μὲν μέση θερμοκρασία τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶναι $15,5^0$ ἡ δὲ τοῦ νοτίου μόνον 13.6^0 Ἡ Εὐρώπη λοιπὸν κεῖται εἰς τὸ θερμότερον ἡμισφαίριον καὶ ἐν αὐτῇ κατέχει τὴν εὐνοϊκωτέραν πασῶν τῶν ἄλλων χωρῶν θέσιν. Ἐὰν βλέψωμεν εἰς τὸν χάρτην τῶν ἰσοθέρμων γραμμῶν, ὃν ἐπενόησεν ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Οὐμβόλδιος, ἐν ᾧ ἑνοῦνται πᾶσαι αἱ χῶραι αἱ ἔχουσαι τὴν αὐτὴν θερμότητα διὰ γραμμῆς, βλέπομεν ὅτι αἱ ἰσόθερμοι αὗται γραμμαὶ ἐν Εὐρώπῃ σχηματίζουσι κυρτώσεις μεγάλας πρὸς τοὺς πόλους, ὅπερ δηλοῖ σχετικῶς εὐνοϊκὴν θερμοκρασίαν. Καὶ πᾶσα ἡ Εὐρώπη εὑρίσκεται ἐντὸς τῶν ἰσοθέρμων ἀπὸ 0^0 μέχρι 20^0 C. Ἐντὸς τοῦ σημείου τῆς ψύξεως εὑρίσκεται μόνον ἡ Λαπωνία, ἡ Κόλα, ἡ Κανίνη, καὶ ἡ Τούνδρα ἡ Σαμογέτειος κατὰ τὸν κάτω ῥοῦν τοῦ Πετσχόρα.

Οὐδαμοῦ δὲ τῆς γῆς ἡ ἰσόθερμος γραμμὴ τοῦ 0^0 C ἀνέρχεται τόσον ὑψηλά, ὅσον ἐν Εὐρώπῃ μέχρι

τοῦ 73° Β. πλάτ. Ἡ αἰτία τοῦ θαυμασίου καὶ ἐνεργητικοῦ τούτου φαινομένου ὀφείλεται εἰς δύο αἰτίας α') εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Μεξικανικοῦ θαλασσίου ρεύματος, ὅπερ παραρρέον τὴν Εὐρώπην καὶ διευθυνόμενον πρὸς τὸν βόρειον πόλον μεταδίδει τὴν θερμότητά του καὶ εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα καὶ β') εἰς τὴν γειτονίαν τῆς Ἀσίας, εἰς ἣν χρεωστοῦμεν τὸ θερμὸν ἔαρ καὶ θέρος.

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ (1).

Εἰς τὸν κύριον Χαρίσιον Παπαμάρκον, ποιηθεὶς ὑπὸ Ἀγελάστου μοναχοῦ, πρώην δημοδιδασκάλου, νῦν δὲ μονάζοντος ἐν τῇ εὐαγεῖ μονῇ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ἐν τῇ νήσῳ τῆς Πενίας.

Στιχηρὰ προσόμοια

ἦχος πλ. β'. Ὅλην ἀποθέμενοι.

Βουλὴν προαιώνιον ἀποκαλύπτων σοι τότε, Μάνος σὸς ἐφέστηκε σὲ κατασπαζόμενος καὶ φθέγγόμενος — Χαῖρε γῆ ἄσπλαγχνε, χαῖρε, ἄνερ σχέτλιε, χαῖρε, ἄγαν καταχθόνιε—χαῖρε ἡ γέφυρα πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἡ μετάγουσα—χαῖρε διδασκάλων καθαίρεσις καὶ γραμματιστῶν ἡ καθίδρυσις! Χαῖρε μόνε στάμνε τοῦ ἄρτου, χαῖρε λύσις τῶν σχολῶν—χαῖρε Ἀρσακείου, Ἡρόστρατε, μετὰ σοῦ ὁ Μάνος σου. —

—

Φαίνῃ μοι ὡς ἄνθρωπος, φησὶν ὁ ἄσπλαγχνος οὗτος, πρὸς τὸν ἐπιστήθιον, καὶ πῶς φθέγγῃ ῥήματα ὑπὲρ ἄνθρωπον; Γέφυρα ἔφης γὰρ γενηθήσομαι σοὶ καὶ σκηνώσεις ἐν τῇ σκέπῃ τοῦ παιδευτηρίου μου; καὶ γενήσομαι τμηματάρχης, λέγε μοι, Μάνε μου— καὶ τόπος ὀλοθρεύσεως καὶ Διδασκαλείων κατάργησις; Μή με δελεάσῃς ἀπάτῃ οὐ γὰρ ἔγνων τέχνασμα. —Νόμων ὑπάρχω ἀμύητος—Πῶς τι κατορθώσομαι;

—

Τμηματάρχης βούλεται; ; ; νικᾶται φύσεως τάξις, φησὶν ὁ ἐρόμενος καὶ τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον διαπράττεται. — Παῦσον — θῦσον, — ὄλεσον — ἅπαντας μετάστησον καὶ μισθοὺς ἀπόκοψον, τμηματάρχα ὑπερένδοξε. Ὁ δὲ ἐβόησε, γένοιτό μοι νῦν ὡς τὸ ῥῆμά σου καὶ παύω νῦν τὸ ἄθλιον διδασκάλων γένος βαρύτλητον, ὅπως θεωρῶ τὸν διδάσκαλον, ὡς μόνος δυνατός, εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάπτωσιν διὰ τῆς στερήσεως:

(1). Τὰς πράξεις τοῦ κ. Τμηματάρχου ἀνελύσαμεν ἡμεῖς ἐν τῇ Ἐκπαιδεύσει καὶ ἀπεδείξαμεν, ὡς νομίζομεν, ἐστερημένας καὶ νοῦ καὶ βάσεώς τινος ἐπιστημονικῆς ἢ ἀνθρωπίνης τοὐλάχιστον. Τὸ πρᾶγμα νῦν παρέλαβεν ἡ σάτυρα, ἣς ἐκτιμῶντες τὴν ἀποστολὴν εὐχαρίστως παρέχομεν ἐν τῇ «Ἐκπαιδεύσει» φιλοξενίαν. Πολλὰ πράγματα διορθοῦνται διὰ τῆς καταδείξεως τῶν πλημμελειῶν, πολλὰ δὲ διὰ τοῦ σατυρισμοῦ αὐτῶν. Τὸ δὲ ἔργον τῆς σατύρας εἶναι καὶ συνοπτικὸν καὶ τερπνὸν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ δραστικώτατον.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ἐν Σουηδίᾳ ἡ διάδοσις τῆς παιδείας παρὰ τῷ λαῷ εἶναι θαυμαστή, μὲ ὅλην τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τὴν ὕπαρξιν μικρῶν κωμῶν μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχουσῶν. Ἀγγέλλεται ὅτι 97 τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν ἐχόντων τὴν σχολικὴν ἡλικίαν γινώσκουσι νὰ ἀναγινώσκουσι καὶ νὰ γράφωσι. Ἡ αἰτία τοῦ ἐκτάκτου τούτου φαινομένου ὀφείλεται εἰς τοὺς ἐκεῖ ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, καθ' οὓς ὁ ἱερεὺς δὲν μεταλαμβάνει τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ ἐννοῶσι τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν Χριστιανικὴν κατήχησιν. Ἀλλ' ὅστις ἐκεῖ δὲν ἔχει μεταλάβῃ, δὲν δύναται καὶ νὰ νυμφευθῇ οὐδὲ νὰ ὁρκισθῇ ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ὁ λόγος λοιπὸν τῆς ἀρνήσεως τῆς μεταλήψεως καὶ τῆς ἀδείας εἰς γάμον ἔκαμεν ὅλους τοὺς Σουηδοὺς ἐμπείρους τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς.

— Μετ' εὐχαριστήσεως μανθάνομεν ὅτι τὸ ἐν Σμύρνῃ Παρθεναγωγεῖον τοῦ κ. Γ. Δαλδάκη ἀναγνωρισθὲν καὶ ἐκτιμηθὲν παρὰ τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς κοινωνίας ἐφέτος μάλιστα παρουσιάζει μεγάλην συρροὴν μαθητριῶν καὶ ἐκ Σμύρνης καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ τοιοῦτον εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἐκ τοῦ πλησίον ἐγνωρίσαμεν τὴν παιδαγωγικὴν ἱκανότητα τοῦ κ. Δαλδάκη καὶ τὴν ἐνθουσιώδη εἰς τὸ ἔργον του ἀφοσίωσιν, δὲν ἔρχεται ὅλως ἀπροσδόκητον καὶ μαρτυρεῖ τὴν ἐξαιρετικὴν δύναμιν τοῦ παιδαγωγικοῦ ἡμῶν συστήματος, οὗ ὁπαδὸς εἶναι καὶ ὁ κ. Δαλδάκης. Ὅπου τὸ σύστημα τοῦτο ἐφαρμοσθῇ καθαρῶς καὶ ἀνοθεύτως, δὲν βραδύνει νὰ ἐξαπλώσῃ εὐλογίαν καὶ εἰς μαθητὰς καὶ διδασκάλους. Διότι εἶναι σύστημα, ὅπερ προέκυψεν ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ ἀποβλέπει εἰς τὸν ἐξευγενισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ ὑπάρχει ὁ διακαέστερος πόθος καὶ γονέων καὶ πολιτῶν καὶ διδασκάλων.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Ἵνα διευκολύνωμεν τὴν εἰσαγωγὴν τῶν δύο κλασσικῶν βιβλίων, τῆς Ὀδυσσείας καὶ τοῦ Ἡροδότου τοῦ κ. Π. Η. Οἰκονόμου καὶ εἰς τὰ ἀπορώτερα σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος ὡρίσαμεν τὰς τιμὰς αὐτῶν τῆς μὲν Ὀδυσσείας ἐχούσης σελίδας 160 καὶ πλῆθος εἰκόνων εἰς λεπτὰ 60, ἀντὶ 120, τοῦ δὲ Ἡροδότου ἐκδοθέντος ἐν ἑνὶ τομῷ ὀγκώδει εἰς μέγα ὄγδοον σχῆμα, ἔχοντος δὲ σελίδας 192 καὶ πολλὰς εἰκόνας εἰς λεπτὰ μόνον 110, ἀντὶ 20 πρότερον. Νομίζομεν ὅτι ἡ πανθομολογουμένη τῶν βιβλίων ἀξία ὡς καὶ τὸ εὔωνον αὐτῶν θὰ διευκολύνῃ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα πρὸς ἐθνικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν καὶ ἀναδεχόμεθα νὰ ἀποστείλωμεν εἰς πάντα διδάσκαλον ὅσα ἀντίτυπα ζητήσῃ ταχέως διὰ ταχυδρομικοῦ δέματος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1893 — 3093